

ט' באלול תשס"ט, 29.08.09
גיליון מס' 171

פרשת כי תצא

אשת יפת תואר

מאת רפאל צרפתי, קיבוץ שדה אליהו

כי-תצא למלחמה על-אֵיבֶיךָ וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ, בַּיּוֹד וּשְׁבִיט שְׁבוּיָיו: וְרֵאִיתָ, בְּשִׁבְיָה אִשָּׁת יִפְת-תּוֹאֵר וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ וְלִקַּחְתָּ לָךְ לְאִשָּׁה: וְהִבֵּאתָה אֵל-תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְחָה אֶת-רֵאשָׁה וְעִשְׂתָה אֶת-צַפְרָנֶיהָ: וְהִסִּירָה אֶת-שְׂמֹלֶת שְׁבִיָּה מֵעֲלֶיהָ וַיִּשְׁבָּה בְּבֵיתְךָ וּבְכֶתֶךָ אֶת-אָבִיהָ וְאֶת-אִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֵלְתָהּ וְהָיְתָה לָךְ לְאִשָּׁה: וְהָיָה אִם-לֹא תַפְצֹתָ בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמְכַר לֹא-תִמְכְּרָנָהּ, בְּכֶסֶף לֹא-תִתְעַמְרָ בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עֲנִיתָהּ: (דברים כ"א, י' – י"ד)

וּבְכֶתֶךָ

פלישת הרוסים והאמריקאים להצלת אירופה בינואר 1945, הייתה טרגית עבור למעלה משני מיליון נשים. קרוב לשני מיליון נשים גרמניות נאנסו על יד החיילים הרוסים בין ינואר 1945 ליולי 1945, בעת כניסת הכוחות הסובייטים לגרמניה. רק בברלין, מעריכים כי מאה אלף נשים נפלו קורבן למעשי האונס, כעשרת אלפים מהן מתו כתוצאה מכך. לא רק הרוסים אנסו, גם האמריקאים וגם הצרפתים. דיווחים מעידים כי הכוחות האמריקאים הותירו אחריהם 17 אלף קורבנות אונס בגרמניה, בצרפת ובמדינות אחרות בזמן הפלישה להצלת אירופה! הצרפתים, בעידודו של גנרל אלפונס ג'ואן, אנסו כ 60 אלף נשים בשבוע אחד באיטליה! התופעה של אונס נשים במלחמות ידועה משחר ההיסטוריה, (והיא נמשכת עד ימינו – ראו מלחמות בוסניה ואפריקה, בשנים האחרונות).

רק לאחרונה עלה לדיון ציבורי האונס המסיבי של מאות אלפי נשות גרמניה שעברו את הטראומה. יש להניח כי הדיבור על האונס המסיבי הזה נדחק מן התודעה לאורך שנים, מתוך בושח קולקטיבית, ואולי גם מתוך תחושת אשמה על חלקה של גרמניה בהרס אירופה ומיליוני ההרוגים (ב"טוקבקים" התגובות נעות בין "מה הן אשמות?" עד ל"אין לי רחמים עליהן").

לֹא-תִתְעַמְרָ בָּהּ

דרכה של התורה שונה. התורה מנסה לראשונה בתולדות האנושות לשנות את הכללים ולעשות צדק עם השבויה של מחנה האוייב, זאת המכונה "יפת תואר". בסך הכול 5 פסוקים שבעקבותיהם נשאלת השאלה: מה מטרת התורה-האם לאסור לגמרי כל נגיעה בשבויה, או שהתורה מבינה את יצרו הבלתי נשלט של הכובש ומתירה אותו? התורה אינה אוסרת לקיחת אשת יפת תואר על החייל הישראלי. רש"י רואה בניסוח הפסוקים ניסיון למנוע מאיש ישראל נישואין עם השבויה בת עם אחר. חז"ל: "לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע...שסופו להיות שונאה... וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה." ומפרש "ועשתה את ציפורניה: תגדלם כדי שתתנוול... כדי שתתגנה עליו".

האזהרה של רש"י אינה בגדר של צו מוסרי לחייל הישראלי, אלא דאגה לביתו ולחינוך בניו (לכן נסמכה פרשת יפת תואר לאישה השנואה ולבן סורר ומורה).

בדומה לכך כותב יהודה מוריאל בספרו "עיונים במקרא": "משפחה שנוסדה כתוצאה של התגברות היצר הבהמי מפתחת בדרך כלל מצב של שינאה בין בני הזוג. שילטון היצרים מניב את פרו: בן סורר ומורה". כיוון שונה נפגוש בתלמוד הירושלמי וכן בדברי חז"ל הטוענים שהתורה באה כאן ללמדנו איך לנהוג בעמים אותם אנחנו כובשים ובמקרה דגן ביפת תואר. ספר החינוך: "משורשי מצווה זו ללמד נפשנו מידות טובות ויקרות". לשון הרמב"ם שונה בין ה'משנה תורה' לבין ה'מורה נבוכים'. במשנה תורה (הלכות מלכים), הרמב"ם מציג גישה קרובה לרש"י: "נכנס ורואה אותה, יוצא ורואה אותה כדי שיקוץ בה" כלומר ניסיון של התורה להמאיס ולהרחיק אותנו ממנה. לעומת זאת ב'מורה נבוכים' הוא מביע עמדה יותר הומאנית ומתחשבת. "לחמלה עליה שתמצא מנוח לנפשה, כי לעצבים מנוח והשקט בבכייתם ובאבלם, ובזמן ההוא לא יכריחנה להניח דתה ולא יבעלנה.... ולפיכך חננתה התורה ואפשרה לה זאת עד שתלאה מן הבכי ומאבלה".

וְהִיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה

חבל שמפרשי התורה לא הלכו אחרי דבריו החריפים והברורים של רבי יוחנן בירושלמי: "רבי יוחנן שלח לרבינו דתמן תרתין מילין. אתון אמרין בשם רב ולית אינון כן. אתון אמרין בשם רב. יפת תואר לא התירו בה אלא בעילה ראשונה בלבד, ואני אומר לא בעילה ראשונה ולא בעילה אחרונה אלא לאחר כל המעשים, ואחר כך תבא אליה ובעלתה" (מכות ב' ו). המעשים כאן הם כל התנאים הכתובים בפרשה, ולפיכך אסור לנהוג ביפת תואר מנהג הפקר וזנות כמו שאר העמים.

לסיכום נראה שהתורה מבינה את יצרו של הכובש / הלוחם בשעת מלחמה אך אינה מתירה את יפת תואר אלא לצורך נישואין בלבד. ואם לא חפצת בה אזי מצווה התורה שני לאווים המגינים עליה: ושילחתה לנפשה, ומכור לא תמכרנה.

בימינו צה"ל ועם ישראל יכולים לשמש דוגמה למופת לשאר חילות העולם על מוסריותם של חיילינו וטוהר מידותיהם.

רפאל צרפתי, חבר קיבוץ שדה אליהו, נשוי לחוה אב לשבעה בנים ובת וסב ל- 5 נכדים ונכדה. בעבר מילא תפקידים ציבוריים, וכיום משמש כאיש שרות שדה והדרכה במפעל הביו-בי (דבורי בומבוס להאבקה).

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

הקיבוץ הדתי, דובנוב 7, ת.ד. 40015, תל אביב 64732 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039